

Riktlinje för lämplighet/kvalifikationer hos ställföreträdare i Norrköpings kommun

ÖFM 2024/0016-5

Beslutad av Överförmyndarnämnden i Norrköpings kommun 2024-05-16 § 65
Ersätter riktlinje beslutad 2021-12-16 § 147

Riktlinje för kontroll av lämplighet hos ställföreträdare i Norrköpings kommun

Till god man, förvaltare, förordnad förmyndare eller medförmyndare (ställföreträdare) ska utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig person.¹ Vidare ska överförmyndarnämnden (överförmyndaren) kontrollera ställföreträdarens lämplighet.

I Norrköpings kommun gäller att den som lämnar intresse om att bli ställföreträdare ska bakgrundskontrolleras, genomgå en intervju samt genomföra en utbildning innan denne kan förordnas eller föreslås som ställföreträdare. För att möta den enskilda huvudmannens behov i varje ärende ska ställföreträdarens lämplighet beaktas utifrån kunskap, erfarenhet samt dennes förutsättningar att i övrigt förordnas i det specifika ärendet.

Vid kontroll av en ställföreträdarens lämplighet gör överförmyndaren i Norrköping ingen skillnad på närstående eller utomstående ställföreträdare eller omfattningen av uppdraget.

När behov av godmanskap för en underårig uppstår till följd av motstridiga intressen mellan en underårig och dennes förmyndare som exempelvis vid att försälja en fastighet, företräda den underårige i ett dödsbo osv. behöver inte sådan god man, om denne är närstående, genomföra någon särskild utbildning.

Den som är underårig eller som själv har ställföreträdare får/kan inte förordnas som god man eller förvaltare i Norrköpings kommun.

Krav på lämplighet i Norrköpings kommun

Den som ska förordnas som ställföreträdare ska inte behöva ha några extraordinära egenskaper eller kvalifikationer. Lagtexten avseende ställföreträdarens kvalifikationer är därför allmänt hållen. Denna riktlinje syftar till att precisera de krav som överförmyndaren i Norrköping ställer på sina ställföreträdare.

1. Rättrådig

En rättrådig person har en god vandel vilket är synonymt med gott levnadssätt, gott uppförande och ett gott uppförande.

En rättrådig person:

- Har inte begått några brott.
- Uppvisar höga moraliska och etiska standarder i alla aspekter av livet.
- Är pålitlig och anses av andra vara ärlig och rättvis.

---

¹ 10 kap 6 §, 11 kap 12 § Föräldrabalken

2. Erfaren

Erfarenhet, som är avgörande för en ställföreträdare, omfattar flera dimensioner:

Livserfarenhet: Inkluderar förmågan att hantera en hushållsekonomi och tidigare arbetslivserfarenhet.

Språk och samhällskunskap: Personen bör kunna tala och skriva på svenska flytande och ha god kännedom om hur det svenska samhället och dess myndigheter fungerar. Detta är avgörande för att kompetent kunna företräda huvudmannen i olika sammanhang.

Ekonomisk kompetens: För ställföreträdare som har till uppgift att förvalta egendom, krävs särskild ekonomisk kunskap. Detta inkluderar förmågan att förvalta och redovisa huvudmannens ekonomiska tillgångar på ett ansvarsfullt och transparent sätt, samt att kunna rapportera och förklara ekonomiska transaktioner och beslut.

3. I övrigt lämplig

I bedömningen av en ställföreträdarens lämplighet anpassas kontrollen efter de specifika omständigheterna i varje ärende samt de behov av hjälp som den enskilde har. För att klassificeras som "i övrigt lämplig" måste en ställföreträdare konsekvent kunna antas agera på ett sätt som bäst gagnar huvudmannen.

Faktorer som kan leda till att en ställföreträdare bedöms som olämplig inkluderar²:

Överbelastning: När en ställföreträdare har åtagit sig fler uppdrag än vad denne rimligen kan hantera, vilket kan kompromissa förmågan att effektivt sköta varje enskilt ärende.

Risk för jäv eller intressekonflikter: Situationer där ställföreträdarens personliga eller ekonomiska intressen kan krocka med huvudmannens bästa intresse. Detta inkluderar fall där intressekonflikter inte kan hanteras genom att förordna en tillfällig god man.

Misskötsel av åtaganden: Det finns konkreta belegg för att ställföreträdaren inte sköter sina åtaganden korrekt, vilket kan omfatta allt från att missköta huvudmannens ekonomi till bristfällig uppmärksamhet på huvudmannens behov. I de fall en person ännu inte är godkänd som ställföreträdare kan konkret information om att denne inte sköter sina personliga åtaganden spela en avgörande roll vid bedömningen av lämplighet.

Olämplig människosyn: En ställföreträdare som uppvisar värderingar eller åsikter som starkt avviker från samhällets accepterade normer, speciellt i förhållande till omsorg och respekt för huvudmannens rättigheter och värdighet.

---

² Ej uttömmande

Ställföreträdare i Norrköpings kommun bör inte ha fler pågående uppdrag pågående än vad denne efter bedömning anses klara av.

Under sitt första år som ställföreträdare är huvudregeln att endast förordnas i ett uppdrag, om inte särskilda skäl föreligger för ytterligare ett. Undantag ska samrådas med chef.

För att förstå hur huvudmannens medel ska hanteras för att dennes välbefinnande ska tillvaratas ska även ställföreträdaren, i ärenden där förvalta egendom ingår, genomgå redovisningsutbildning och upprätta minst en årsredovisning³ innan ställföreträdaren kan vara aktuell för fler uppdrag.

Registerkontroll

Utöver de allmänna lämplighetskriterierna i 11 kap 12 § föräldrabalken⁴ får ställföreträdare i Norrköpings kommun inte förekomma i eller varit aktuella i:

- Kronofogdemyndighetens register under de två senaste åren
- Sociala register under de två senaste åren
- Belastningsregistret

För ställföreträdare som är etablerade och har pågående uppdrag ska utdrag från kronofogden inhämtas då de föreslås bli förordnade till nya uppdrag och en kontroll inte gjorts de senaste 3 månaderna. Vidare kontrollerar överförmyndaren samtliga aktiva förordnade ställföreträdare en gång per år genom att begära utdrag ur belastningsregistret, kronofogdens register samt socialregistret.

Kreditupplysning

Överförmyndaren i Norrköping genomför även en kreditupplysning på de personer som anmäler intresse av att bli ställföreträdare. Detta för att på ett enkelt sätt kunna säkerställa att personen som ska hantera en huvudmans ekonomiska och personliga angelägenheter är ekonomiskt pålitlig och ansvarsfull. En kreditupplysning ger en objektiv bedömning av ställföreträdarens ekonomiska historik vilket är avgörande för att minimera risker och skydda huvudmannens tillgångar. Genom att verifiera att en potentiell god man eller förvaltare inte har några ekonomiska anmärkningar stärker det förtroendet för deras förmåga att kompetent och etiskt sköta sina uppdrag. Dessutom bidrar detta till en transparent urvalsprocess.

Ensamkommande barn

Av i 4 § lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn framgår det att i fråga om vem som kan utses till god man för ett ensamkommande barn att samma regler tillämpas som gäller för ställföreträdare i föräldrabalken.

Vid bedömning, enligt ovan, av om den som utses till god man för ensamkommande barn är lämplig för uppdraget skall överförmyndaren dessutom fästa särskild vikt vid den utsatta situation som barnet befinner sig i.

³ Ej förenklad redovisning

⁴ Förordnad förmyndare - 10 kap 6 §

Avseende god man för ensamkommande barn gäller att dessa ej bör ha fler än fyra pågående uppdrag i Norrköpings kommun samtidigt.